

MAKRİZİ'NİN KİTÂB ES- SULÛK'UNDAKİ OSMANLILAR İLE İLGİLİ KAYITLAR

Cüneyt KANAT*

Şüphesiz Osmanlı dönemine ait, Türkçe olarak yazılmış olan yerli kaynakların dışında, yabancı dilde yazılmış birçok değerli ve önemli bilgileri iltiva eden kaynaklar mevcuttur. Yabancı dilde yazılmış olan bu kaynaklar arasında, Arapça olanlar da büyük önem taşımaktadır. Ancak, özellikle Anadolu'daki Türk tarihi ile ilgili kayıtların bulunduğu bu kaynakların büyük bölümü, Türkçe'ye çevrilmemiş ve araştırmacıların istifadesine sunulamamıştır. Osmanlı Devleti hakkında Memlûk kaynaklarında çeşitli bilgiler ve kayıtlar bulunmaktadır. İşte bu kayıtlar günümüz tarihçileri için her zaman kullanışlı ve orijinal olma özelliği korumuştur. Bu kaynakların büyük bir bölümü, içinde bulunduğumuz yüzyıl içerisinde neşredilmiştir. Bunların en önemlilerinden birisi de, içinde bulunduğumuz yüzyılda neşredilmiş olan, Makrîzî'nin Kitâb es-Sulûk li-Ma'rîlel Düvel el-Mulûk isimli eseridir¹. Arapça olarak yazılmış olan bu dönemdeki kaynaklar içerisinde bulunan kendi tarihimize ilgili bilgiler, tarihçiler tarafından zaman zaman bölümler halinde, bazen de bir kaynağın tamamen taranıp tüm kayıtların ayıklanarak tercüme edilmesi şeklinde, Arapça bilmeyen tarihçilerin de istifadesine sunulmuştur. Bizim bu çalışmadan amacımız da; Makrîzî'nin Kitâb es-Sulûk'unda

* Yrd. Doç. Dr. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi.

¹ Eserin kullandığımız baskılan şunlardır; Takiy ed-Dîn Ahmed b. Ali el-Makrîzî, *Kilâb es-Sulûk li-Ma'rîfet Düve' el-Mulâk*, C. 141. neşr; Muhammed Mustafa Ziyade, Kahire C. 1-1/2 1956, C. 1-3 1970 ikinci baskı, C. II-1/2 1941, C. II-3 1958, C. 111-IV, neşr; Saîd Abdültettah •Aşîr, Kahire 1971-72.

² Özellikle Memlûk devri Arapça kaynaklarında bulunan Anadolu ve Osmanlılar ile ilgili kayıtları bir kısmı bazı araştırmacılar tarafından Türkçe'ye kazandırılmıştır. Bu türden şu ana kadar yapılmış olan çalışmalar ise şunlardır; Şevkiye İnalçık, "İbn-i Hacer'de Osmanlılara Dair Haberler", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C. VI. S. 3, Ankara 1948, ss. 189-195; Aynı yazar aynı makale II, C. VI, S. 4, ss. 349-359; Aynı yazar aynı makale III, C. VI, S. 5, ss. 517-529; Kazım Yaşar Koprman. *el- 'Aytut'nin 'Ikâu'U Cuman 'ında XV. Yüzyıla Ait Anadolu Tarihi İle İlgili Kayıtlar*, basılmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1971; Kazım Yaşar Koprman, "İkdu'l-Cumâivda Karanı an -Oğullarına Dair Kayıtlar", *Prof. Dr. İsmail Aka Armağanı*, izmir 1999, ss. 43-54. Bunların dışında bizim yüksek lisans tezi olarak yaptığımız bir çalışmamız var ki, biz bu yazıyı o çalışmanın bir bölümünü tekrar gözden geçirip kullanarak hazırladık. Bkz. Cüneyt Kanat, *Makrîzî'nin Kitâb es-Sulûk'unda Osmanlılar, Karamanoğulları ve Batı*

bulunan ve taraflınızdan Türkçe'ye çevrilmiş olan Osmanlılar ile ilgili kayıtların, bilim adanılan tarafından kolaylıkla kullanılabilmesini sağlamaktır.

Makrîzî'nin bir Memlûk tarihçisi olması ve bahsedilen eserinde özellikle Memlûk Devleti tarihini yazmak istemesi sebebiyle, eserindeki meselelerin büyük bir bölümünü Memlûk Devleti'ni yakından ilgilendiren olaylar meydana getirmektedir. Ancak muhakkak ki bu devletin komşularıyla olan ilişkilerine de büyük ölçüde yer verilmiştir. Özellikle Osmanlı Devleti'nin Ankara savaşıdan sonra fetret devrini atlattığı güçlü bir devlet olmaya başlaması ile, iki devlet arasındaki ilişkiler artmış ve Makrîzî de eserinde bu hadiselerle yer vermiştir. Fakat bunların yanısıra müellif, Osmanlı Devleti'ni ilgilendiren bazı önemli olayları da göz ardı etmemiştir ki bunlara en güzel örnek ayrıntılı olarak anlattığı Ankara savaşı olmalıdır.

766 (1364-1365) yılında Kahirede doğup 27 Ramazan 845 (9 Şubat 1442) tarihinde vefat eden Makrîzî'nin³ en önemli eserlerinden birisi olan Kitâb es-Sulûk, Mısır'ın Arap fethinden kendi zamanına kadar olan ve Mısır'da kurulmuş olan iki devlet yani; Eyyübîler ve M emlâkler devletlerinin tarihini ihtiva eder. Bahsedilen eserden bizim Türkçe'ye çevirdiğimiz kayıtlar ise, hem müellifin yaşadığı döneme ait olması hem de Osmanlı Devleti'nin erken dönemine tekabül etmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Kullandığımız metinlerin Türkçe'ye çevirisi esnasında bazen güçlüklerle karşılaştık. Bunun en önemli sebeplerinden birisi ise eserin bundan altı yüzyıl önceki Arapça ile yazılmış olmasıydı. Bu sebeple cümleler içerisinde bazen ortaya çıkan kopuklukları [] kare parantez içerisinde yaptığımız ilaveler ile tamamlamaya çalıştık. Yine Türkçe'ye girmiş ve halen kullanılan istihlâhları da aynen yazdık ve Arapça asıllarını da () normal parantez içerisinde verdik. Ayrıca metinler içerisinde geçen, özellikle Türkçe isimlerin okunmasında zorluklarla karşılaştık. Bunun sebeplerinden en önemlisi de herhalde eserin müellifi olan Makrîzî'nin Türkçe bilmemesi ve Türkçe isimleri zaman zaman farklı şekillerde yazması idi. Bahsedilen ve çözmekte sıkıntı çektiğimiz bazı isimlerin okunuşunda emin olamadığımız zaman ise ismin arkasına koyduğumuz soru işaretiyle (?) bunu belirtmeyi uygun gördük.

Müellifin kullandığımız eserinde hadiseler yıl yıl ve yıllar da ay ay olmak kaydıyla anlatılmaktadır. Bu sebeple biz de yaptığımız çevirilerde bu kronolojik sırayı koruduk ve metinleri aynı şekilde sırası ile vermeye çalıştık. Buna bağlı olarak ekte verdiğimiz Arapça metinleri de aynı sıraya göre dizdik.

Anadolu Beylikleri ile ilgili Kayıtlar, basılmamış yüksek lisans tezi, E. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1991.

³ Memlûk Devri müelliflerinden olan Makrîzî'nin hayatı ve eserleri ile ilgili geniş bilgi için bkz; Muhammed Mustafa Ziyâde, "Makrîzî ve Çağdaşları", çev. Cüneyt Kanat, *Tarih İncelemeleri Dergisi*. S. VIÜ, İzmir 1993, s. 221-227; Saîd Abdulfettah 'Aşur, "Edva' Cedide ala el-Muverrih Ahmed b. Ali el-Makrîm ve KitâbStihi", *Âlem el-Fikr*, Kuveyt 1983. S. II. s. 455-457.

C. ili, s. 574, y. 760h./1358-59⁴.

Osmanlı sultanı İbn Osman'ın⁵ elçileri geldi ve Mevred el-Cebs⁶ yoluyla büyük meydana indirildiler,

C. m, s. 749, y. 793h./1390-91.

Haberci geldi ve Osmanlı sultanı Hondgâr Ebu Yezid⁷ b. Osman'ın KayserTye geldiğini ve orayı aldığını bildirdi.

C. IH, s. 763, y. 794h./1391-92.

Bu ayda (Rebi'ül-Ewel=Ocak-Şubal 1392)⁸ Emîr Hasan el-Gecgenî(?), Hondgâr Bayezid b. Osman için [hazırlanmış olan] armağan ile birlikte Anadolu (Rûmf memleketine gitti.

C. IH, s. 790, y. 795h./1392-93.

Bu ayda (Zilkâ'de=Eylül-Ekin 1393) Osmanlı sultanı Bayezid Beg¹⁰ b. Murad Beg b. Osman'ın elçileri Emir Hüsameddîn Hasan el-Gecgenî ile beraber geldiler, Yanlarında içlerinden birisi beyaz bir Atmaca olan değerli hediyeler vardı. Elçiler İbn Osman'ın hastalığının tedavisi için Kahire tabiblerinden birinin hazırlanmasını istediler ve tabib Şemseddîn Mıhanîmed b. Muhammed es-Sagîr tayin edildi. Yolculuğa hazırlandı ve O'na İbn Osman'ın ihtiyaç duyduğu ilaçlar verildi.

⁴ Daha önce 1 noiu notta verilmiş olan kullandığımı/ eserin tam künyesi bundan böyle aynen veya kısaltılmış olarak tekrar edilmeyip, yalnızca aynı eserden alınıp çevrilmiş olan metinlerin cildi: C, sayfası: s ve yılı: y olarak kısaltılmış şekliyle birbirinden bağımsız olan her metnin başında verilecektir.

⁵ Makrîzî, eserinde Osmanlı sultanlarından bahsederken genellikle ya Bursa Meliki ya da Rûm Meliki veya Rûm Hâkimi tabirlerini kullanıyor. Biz metinler arasında bütünlüğün sanlaması için bundan böyle bu ifadelerin, geçtiği yerde Osmanlı sultanı tabirini kullanacağız.

⁶ Nâşir metinde kelimeyi cebs olarak okumuş, ancak kelimeyle ilgili verdiği notta bu kelimenin başka yazmalarda ceşş olarak geçtiğim de belirtmiştir, Bkz. Makrîzî, *Sulak*, C. III, s. 357, not 3.

⁷ Bayezid isim Makrîzî tarafından değişik yerlerde "Yezid" olarak yazılıp kullanılmıştır.

⁸ Müellif, genellikle paragraf başlarında veya yeni bir meseleyi anlatmaya başlarken, "bu yılda" yada "bu ayda" diye söze başlıyor, ay ve yılı belirtmiyor. Ancak, biz daha önceki sahifelerden kastedilen ayı bulup parantez içerisinde gösteriyoruz.

⁹ Makrîzî, eserinde Anadolu ile ilgili bahislerde "Rûm" kelimesini kullanmış ve bununla Anadolu'yu kastetmiştir. Bu sebeple bundan böyle bu kelimenin geçtiği yerlerde Anadolu tabirini kullanacağız. Rûm ifadesi ile Anadolu'nun kastedilmediği diğer Memlûk devri müelliflerinde de görülür. Bkz. Mustafa Çuhadar, "tbı Tagribirdüm Hayatı ve Eserleri", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 3, Kayseri 1989. s. 364.

¹⁰ Müellif zaman zaman "Beg" unvanını y ile yazılmış şekliyle "Beyk" olarak bazen de y kullanmadan "Beg" biçiminde yazmıştır. Biz yine metinlerde bütünlük olması için bundan böyle bu kelime geçtiğinde "Beg" olarak yazacağız.

C. III, s. 813, y. 796h./1393-94.

Bu ayda (Cemâdi'cl-EweI=Marl-Nisai 1394) Osmanlı sultanı İbn Osman'ın elçileri Kahire'ye geldi.

C. m, s. 817, y. 796h./1393-94.

Sultan'a [yani Memlûk Hükümdarı Berkûk'a] yardım için ikiyüz bin¹¹ hazırlanmış olan İbn Osman'ın elçileri geldi. İbn Osman'a güvnebilmesi için gelecek olan cevabı beklemektedir.

C. III, s. 865, y. 798h./1395-96.

Osmanlı sultanı Hondgâr Ebû Bayezid b. Mırad Beg b. Osman'ın elçisi Hanefî fakih Sefer Şah, Cemâdi'el-Evvel (=Şubat -Mart 1396) ayında Kahire'de vefat etti.

C. III, s. 873-74, y. 799/1396-97.

Ayın oundokuzunda (Rebi'ül-Ewel=21 Aralık 1396) Anadolu memleketinden Tolu min Ali Şalı geldi. Hondgâr İbn Osman'a bir mektup ile gitmişti. O'nun el-Akiros¹² muharebesini ye bu muharebede zafer ve ganimetler elde ettiğini, sayısız canlıları öldürdüğünü, Şemseddin Muhammed b. el-Cezerî'nin¹³ İbn Osman'a ulaştığını ve sultanın kendisine mulîşem ikramlarda bulunarak gündelik yüzelli altın dirhem bağladığım haber verdi.

O'nunla ilgili haber şöyle idi; Kahire'den kaçtığı zaman İbn Osman'a katılmak istediği için İskenderiye'den gemiye binip üç günde Antakya'ya vardı. O, Dimaşk'ta Anadolu halkından olan ve Hacı Mü'min diye tanınan bir adama dersler okutmuştu. Bu kişi sonra İbn Osman'ın en büyük dostlarından biri oldu. Antakya valisi O'na ikramda bulundu ve İbn Osman'ın Anadolu'da bulunan ve Pay-ı tahtı olan Bursa'ya gönderdi. Bursa halkı O'nu karşıladı ve İbn Osman'ın huzuruna çıktı. [Sultan] O'na zikredilen ücreti verdi, dokuz tane at ile köle ve cariyeler sundu ve ikramda bulundu. Bundan sonra O, büyüklerden sayıldı.

¹¹ Burada bahsedilen ikiyüz binin ne olduğu, ytni para mı yoksa asker mi olduğu belliülmemiş, yalnızca rakam verilmiştir.

¹² Burada geçen isim, el-Ekros veya cl-Akiros olarak okunabilir. İ. Hakkı Uzunçarşılı, "Balıkesir'in pek yakınında eski adı Akiros veya Akiraus olan bir şehir bulunmuştur" demekte ve kelimeyi bu şekilde yazmaktadır. Bkz *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara 1984. s. 97.

¹³ Arapça metnin aslında, bahsedilen şahsın ismi yazılırken muhtemelen baskı hatası olarak Cezeri deki Cim hailinin noktası düşmüştür.

Yine vezir Taceddîn Abdurrahim b. Ebu Şakir'in Dimaşk'tan kaçtığı ve Beyrut'tan İbn Osman'ın yanına gittiği¹⁴, [sultanın] O'na ikramda bulunduğu ve günlük elli dirhem bağladığı haberi geldi.

C. III, s. 879, y. 799İ1./1396-97.

Bu ayın yirmiüçünde (Şaban=22 Mayıs 1397) Osmanlı sultam İbn Osman'ın elçileri Bulak¹⁵ sahiline geldiler. Onları hacib, Sultan'ın atlan ile bu allara binsinler ve kendileri için hazırlanan eve gidebilsinler diye karşıladı.

Ayın yedisinde (Ramazan=4 Haziran) tbn Osman'm elçileri kendileriyle gönderilen armağanları [Sultan'a] verdiler.

C. III, s. 906, y. 800h./1397-98.

Bu ayda (Zilka'de=Temmuz-Ağustos 1398) Sivas hâkimi Kadı Burhaneddîn ile Türkmenler'den İbn Bozdoğan'ın evlatlarının muharebe ettikleri haberi geldi. Yapılan savaşta Kadı Burhaneddîn öldürüldü, yerine oğlu geçti ve Türkmenlerin Sivas'ta oturmalarını yasakladı. Babası ile ilgili haberler şöyleydi; Osman b. Kara Yülük et-Türkmanî O'na muhalefet etti ve O'na her zaman verdiği armağanları göndermedi. Kadı Burhaneddîn ise O'nu önemsemedi. Çünkü. O önemli emirlerden değildi. Kara Yülük, Amasya ile Erzincan'a gelip giderdi. Bir gün Sivas'ın yakınından bir yaylaya gidiyordu. Oradan geçerken Kadı Burhaneddîn'İN de orada olduğunu duyunca bu dunundan çok rahatsız oldu ve acale ile atına binerek askerlerinin başına geçip O'nu yakalamak üzere harekete geçti. Gece olurken Kara Yülük maiyeti ile O'na saldırdı ve Kadı Burhaneddîn'İ eliyle yakaladı, sonra da öldürdü ve Sivas'ı kuşattı. Sivas halkı da buna şiddetle savaşarak karşı koydu ve bu durumu Bayezid b. Osman'a, onlara [yardıma] gelsin diye yazdılar. [Osmanlı sultanı da] onlara doğru yola koyuldu. Kara Yülük bunun üzerine Azerbaycan'da bulunan Timurlenk'in yanına gitti ve orada O'nun maiyyetinde kaldı.

C.III, s. 965, y. 801h./1398-99.

Bu ayda (Şewâl=Haziran-Temmuz) Osmanlı sultanı Bayezid b. Osman'ın Şam¹⁶ memleketinden geçmek üzere hareket ettiği ve Acem ülkesi hakimi Timurlenk'in Hind memleketlerini ele geçirdiği haberi geldi.

¹⁴ Burada gitti anlamındaki fiil muhtemelen yanlış olarak sat ile yazılmıştır, ancak biz onu sin ile yazılmış kabul edip öyle tercüme ettik.

¹⁵ Bulak, Kahirede Nü kıyısındaki gezinti yerlerinden birisidir. Bkz. Kazım Yaşar Kopruman, *Mısır Memlüklere Tarihi*, Ankara 1989, s. 221.

¹⁶ Burada Şam isminden kastedilen yer; O dönemdeki Suriye bölgesidir. Bugünkü Şam şehri ise daha önce geçmiş olduğu üzere Dimaşk ismiyle anılmıştır.

C. III, s. 971, y. 801İ1./1398-99.

[Zilhicce'nİN] onüçünde (-16 Ağustos 1399) Osmanlı sultanı İbn Osman'ın Elbistan'ı (Ablastin)¹⁷ aldığı ve sonra Suriye bölgesine doğru yürümeye niyetlendiği haberi geldi. Emirler, kadılar ve devletin üsl yöneticileri ayın onbeşinde (18 Ağustos) sultanın sarayına çağrıldılar. Onlara, Osmanlı sultanı İbn Osman'ın kardeşini¹⁸ asker ile gönderdiğini ve O'mm Malatya ile Elbistan'ı aldığını, Sadaka b. Sûlî'nin O'ndan kaçtığını ve Zilka'denin yirmisekizinde (=1 Ağustos) şehir teslim alındıktan sonra da Darend'e'yi kuşattığım içeren nâmeler okundu. Orada bulunanlar O'na karşı savaşmak üzere ittifak edip dağıldılar. Daha sonra Sultan'm memlûkları bu haberlerin doğruluğunu inkar edip "bu bizi Kahire'den çıkarmak için bir hiledir" dediler ve haberin doğruluğunu araştırmak üzere Emîr Ahur¹⁹ Sudun et-Tayyûfi görevlendirdiler.

C, III, s. 972, y. 801h./1398-99.

J5\ ayoir ^ühtcc^/tgusrtıff-^ılâi' iSfff £krair el-Tayyar; haberlerin araştırılması için posta (berid) atıyla gitti ve ayın yirmisinde (Zilhicce-23 Ağustos 1399) Dimaşk'a girdi. Bunu üzerine. Sultan'ın Suriye birliklerine, İbn Osman'ın memleketine sefer hazırlığının emri çıkarılıp ilan edildi ve sonra Sudun et-Tayyâr Haleb'e doğru yöneldi.

C. III, s. 979, y. 802h./1399-1400.

İbn Osman'ın Malatya'ya gittiği orayı kuşattığı ve orada ez-Zâhiriyye [Memlûklarından]²⁰ Çomak'm²¹ bulunduğu, ayrıca Suriye'deki aşiretler arasında fitne ve harplerin olduğu ve binlerce insanın katledildiği haberleri geldi.

Yine İbn Osman ile ilgili olarak gelen haberler şunlardı: Sivas hâkimi Kadı Burhaneddîn katledildiği zaman Sivas halkı Bayezid b. Osman'ı yardıma çağırdı ve O

¹⁷ Urfah Mathieu ve diğer Ermeni müverrihlerin Ablusta, Süryani Mihaîl'in Ablustayn. Abu'l-Farae'm Ablastin, Yûkût Hamavi'nin AbîLislayn, 'Aynî'nin ve diğer Memlûk müverrihlerinin Ablustayn, Selçuklular tarihine dair eserler yazan müellifler ile XIV. ve XV. asırlardaki kan müverrihlerinin Abustan şekil ve telifu ile yazdıkları bu ismin XVI. asırdan itibaren, İbn İyâs hariç diğer bütün müellifler tarafından Ablistan veya Elbistan şeklinde yazıldığı görülmektedir. Bkz. M. Halil Yinanç, "Elbistan", / A., C. IV, s. 223. Makrîzî de kullandığımız eserinde bu ismi zaman zaman Abustan veya Ablustayn olarak yazıyor. Fakat bazan doğru şekliyle Elbistan olarak da yazmıştır.

¹⁸ Metinde Osmanlı sultanının kardeşi diye verilen isim lam olarak okunamamış ve böyle bir şahıs lesbil edilememiştir.

¹⁹ Sultanın veya büyük emirlerin ahularından sorumlu olan görevlidir. Bu kişi Yüzler Emîri rütbesinde olup üç tane Tablhane Emîri ile çok sayıda Onlar Emîri kendisine yardımcı olurdu. Bkz. Kazım Yaşar Kopruman, Mısır Memlûkleri Tarihi, s. 34.

²⁰ Ez-Zâhiriyye Memlûkları, yani el-Me'îk ez-Zâhir Rerkûk'un satın alıp azad ettiği memlûklar.

²¹ Çomak isminin okunuşuyla ilgili olarak bkz. .I. Sarrvaet, "Noms et Suniems de Mamelouks", *Journal Asiatiq_ue*, 1950, 238, s. 47.

da süratle çok sayıdaki askeriyle birlikte oraya gitti, Sivas'ı aldı. Orada oğlu Seltan'ın²² bırakıp Erzincan'a gitti. Bunun üzerine Erzincan hâkiminin oğlu Tuhr, Timurlenk'e kaçtı. İbn Osman O'nun malını aldı ve haremdeki kadınları kendi devlet adamlarına verdi, sonra memleketine döndü.

C. III, s. 1027, y. 803h./1400-01.

[Mımarciyün] altısında (=27 Ağustos) Timurlenk'in Dimaşk'tan Sivas'a indiği ve Sivas'ı alarak Süleyman b. Bayezid'in halkının büyük bir bölümünü katlettiği. Kara Yusuf b. Kara Muhammed'in, Anadolu memleketinden Bursa yönünde olduğu haberi berid yoluyla geldi.

[Muharrem] dokuzunda (=31 Aralık) İbn Osman'ın elçileri geldi, getirdikleri mektuplara cevaplar yazıldı ve geri gönderildiler.

C. III, s. 1031, y. 803İ./1400-01.

Bu ayda (Rebi'ül-Ewel=Ekim-Kasım 1400) önceki yıl Irak'a da gelmiş olan Timur'un elçisi, şeyhler, kadılar ve emîrler için olan beraberindeki mektupla geldi. [Mektubun içeriği şuydu;] O Rahbe'de elçilerini katledenlerden intikam almak istiyordu. Ancak sonra [insanlarını Hiudislanda fesatlıkla ilgili olarak yaptıkları kendisine bildirildiğinde Hindistan'a döndü ve Allah'ta O'nu onlara karşı muzaffer kıldı. Ez-Zâhir [Berkük'ım]²³ ölümü O'na bildirildiğinde ise geri döndü ve Kerec'e saldırdı. Daha sonra ise delikanlı olan Bayezid b. Osman'ın terbiyesizliği anlatılınca O'na bir ders vermeye niyetlendi, Sivas'ta ve memleketinin diğer yerlerinde duyduklarınızı yaptı.

C. UI, s. 1056, y. 803U./1400-01.

Aydın (Receb=Şubat-Mart 1401) sonunda İbn Osman'ın Anadolu memleketinden Kay seriye ulaştığı haberi geldi.

C. III, s. 1069, y. 803h./1400-01.

Bu ayda (Zillicce=Temmuz-Ağustos 1401) Osmanlı sultan İbn Osman'ın elçileri armağanlar ile geldiler. Bu armağanların içerisinde; On köle, on at, on parça yünden örülmüş elbise, gümüş kadehler ile aralarında tabaklar ve bunun ben/cri şeyler olan on parça gümüş vardı. Ayrıca emîrler için de çok sayıda armağanlar

²² Makrîzî burada Süleyman ismini Seltan şeklinde yazmıştır, fakat yine muhtelif yerlerde aynı isim Süleyman olarak ta geçmektedir.

²³ Memlûk Devleti'nde kendisinin de mensup olduğu Çerkezler'i iş başına getirmeğe muvaffak olan Berkük'un 741 (=1340-1341) yılında doğduğu kabul edilmektedir. İlk sultanlığı ise 1382 yılı başlarında olmuştur. İkinci sultanlığı da 1390 yılında gerçekleşmiştir. Berkük'un ölüm tarihi olarak da 801 yılı Şevvali'nin 15. Cuma gecesi (=20 Haziran 1399) kabul edilir. Daha geniş bilgi için bkz. M. C. Şhabeddin Tekindağ, *Berkük Devrinde Memlûk Sultanlığı*, İstanbul 1961, s. 41-42.

bulunmaktaydı. Daha sonra ayın yirmisinde (=1 Ağustos) O'ndan gelen mektup okundu.

C. III, s. 1091-1092, y. 805h71402-03.

Doğu Meliki zatım Timur Kerim (Güregen) ile Osmanlı sultam Hondgâr Bayezid b. Murad b. Osman'ın vakıası bu ayda (Mularrem=Ağuslos-Eylül) idi. Bu hadise özet olarak şöyleydi; O [Timur] Irak'tan Anadolu memleketine doğru gitti. İbn Osman da askerlerini Akşehir -yani beyaz şelür- kentinde istihdam etti. Atlı askerlerinin adedi yediyüzbine, yaya askerlerinin adedi ise üçyüzbine ulaşıyordu. Tatbikat gününde ortaya çıkan izdihamdan yinnibeş asker ayaklar altında ezilerek öldü. [Bayezid] yaklaşık olarak onbeş gün sonra O'nımla karşılaşmayı istediği için gitti. Timurlenk O'nu kandırmak için şöyle bir haber gönderdi; "Sen Allah yolunda cihad yapan bir insansın, benim istediğim seninle savaşmak değil, ben senden yalnızca Osmanlı memleketindeki babanın ve dedenin toprakları ile yetinmeni istiyorum ve benim amacım Anadolu Emiri Sultan Ebu Saîd'in zamanındaki Emir Eretüa'nın topraklarını almaktır". Buna aldanan İbn Osman barış yapmaya meyletti ve Timurlenk'in Kemah'a gidip oranın ahalisini katlettiği, namuslarına el uzatıp her yeri harap etliği haberi kendisine gelinceye dek de bu aldatmacayı hissetmedi, İbn Osman, Timurlenk'in kendisini aldattığını anladığı zaman O'nun yakınına kadar gitti. Timurlenk de O'nu yanıltıp geri çekildi. Bayezid ise O'nun kendisinden korktuğunu zannetti. Timurlenk Bayezid'm arkasından ve O'nun farkedemeyeceği bir yoldan Anadolu memleketinde sekiz gün yolculuk yaptıktan sonra Amûriyye'ye -bu gün orası için Engüriyye denir- ulaştı ve orayı kuşatarak ateşe verdi. Bu haber İbn Osman'a bildirildiğinde hemen harekete geçerek birlikleri ile yola çıktı ve sekiz gün sonra oraya ulaştı. Fakat oraya geldiğinde askerleri darmadağınk., alları ise telef olmuştu. Kendisi de çok yorgun düşmüştü. İbn Osman, oraya ulaştığında Timurlenk O'nun ve askerlerinin yorgunluktan bitkin bk halde olduğunu öğrendiği zaman O'nımla savaşmamak için hiç bir sebep göremedi ve Muharrem ayının birinci gününde (1 Ağustos Salı) alma binerek savaşmak üzere harekete geçti ve ayın beşinde Pazar günü (=5 Ağustos Cumartesi) sabahın İlk saatlerinden akşam saatlerine dek iki ordu harp etti. O sırada Timurlenk de yüksek bir yerden askerlerini düzenleyerek kontrol ediyordu. Anlatılanlara göre her iki ordudan da seksen bin kişi Öldürülünceye dek aynı yerde savaşıldı ve bu esnada Timurlenk'in askerlerine karşı galip olan taraf Osmanlılar idi. Günün son saatlerinde Timurlenk bir tuzak hazırladı, bunlar yaklaşık yüzbin askerdı. Emîr Süleyman b. Bayezid b. Osman'ın askerlerinin büyük bir bölümü çarpışma esnasında kırıldı ve askerlerinin geriye kalan üçte biriyle babasına katıldı, böylece Meynene²⁴ ortaya çıktı ve Kalb'in²⁵ üstüne doğru yöneldi. Bunun üzerine Emîr Süleyman yaklaşık yüzbin askeriyle birlikte payitaht olan Bursa'ya doğru kaçtı. Timurlenk'in askerleri, İbn Osman'ın bulunduğu yeri ve beraberindekileri çember içine aldılar ve O'nu esir ederek Timurlenk'in huzuruna

²⁴ Meymene, Arapça bir kelime olup, ordunun sağ tarafındaki kuvvetlere verilen isimdir. Bkz. Corci Zeydan, *İslam Medeniyeti Tarihi*, C. I, İstanbul 1976, s. 265.

²⁵ Kalb Arapça bir kelimedir ve ordunun ortasındaki yani merkezdeki ana kuvvetlere verilen isimdir. Bkz. İsmet Kayaoğlu, *İslam Kurumları Tarihi*, Ankara 1980, s. 57.

getirdiler. Bu sırada İbn Osman'ın askerleri bölünmüş ve tamamen parçalanmıştı. Eğer gece olmasaydı, Timurlenk'in askerleri onlardan hiçbirini sağ bırakmayacaktı. İbn Osman Timur'a getirildiği zaman O'nu ayakta tuttu ve azarladı, sonra da ilgililere teslim etti. Ertesi günü. Timur mağlup olan orduyu takip etmeleri için askerlerini gönderdi ve sonra O'na yaklaşık olarak üçbin yaralı getirildi. Timur'un taraftarları Anadolu memleketine dağılarak her tarafı yağmaladılar. İnsanlara çeşitli işkenceler yaparak onları esir ettiler ve öldürdüler. Bursayı'da yaktılar. Bu altı ay boyunca böyle devam etti. Emîr Süleyman b. Bayezid b. Osman Bizans (KostanUniyyc) topraklarına geçti.

C, III, s. 1109, y. 8051/71402-03.

Osmanlı sultanı Hondgâr Bayezid b. el-Emîr Murad b. el-Enîr Orhan b. el-Emîr Osman, Zilka'de ayında (=Mayıs-Haziran 1403) Timurlenk'in yanında esir olduğu halde vefat etti.

C.IV.s. 142, y. 813h./1410-II.

Bu ayda (Cemadi'el-Evvel=Eylül) Emîr Süleyman b. Hondgât Bayezid b. Murad b. Orhan b. Osman, kardeşi Musa Çelebi ile yaptığı savaşta, O'nu hezimete uğrattı. Musa Eflak'a kaçtı. Sonra Süleyman O'mı kuşattı. Bu sırada kardeşlen Güreşçi²⁵ Bursa'da oturuyordu.

²⁶ Makrîzî tarafından muhtelif yerlerde zaman zaman Kirişçi, bazen de Muhammed Güreşçi olarak verilen isimden Emîr Süleyman ve Musa Çelebi'nin kardeşi Mehmet Çelebi kastedilmektedir. Bkz. İ. H. Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*, s. 20. Yukarıda geçen Kirişçi veya Güreşçi olarak okunmaya müsait olan kelime İ. H. Uzunçarşılı tarafından Anadolu beylikleri isimli kitabında (s. 20 not. 1) Kirişçi, diğer taraftan başka bir eserinde yine Makrîzî'den yaptığı alıntılarda Güreşçi olarak okunmuştur. Bkz. İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. I. Ankara 1982, s. 353, 357. Bütün bunların yanı sıra Uzunçarşılı. *İslâm Ansiklopedisi* Mehmed I. Maddesinde Kirişçi veya Güreşçi lakabı ile ilgili olarak aynen şu bilgileri vermektedir: "Arap ve Bizans tarihçileri Çelebi Melmed'e Kirişçi lakabını vermektedirler (İbn Tagribirdi, al-Manhal al-Sâtl, Nuruosmaniye Kulüp., nr. 3429, var. 249 ve al-Nucûm al-Zâhira, s. 550 ve Vaciz al-Kalâm, Zehcî Zeyli, Köprülü Kutup., nr. 1189. s. 89 ve Sina at al-İnşâ Bibi. Nat., Arapça yazm. Nr. 4439, s. 128'de •Sultan Çelebi diye ma'ruf ve Kirişçi lakabı ile mülekkab Mehmed bey' iki unvan ile beraber ve Makrîzî, Ayasofya nüshası, nr. 3376'da 813-814, 818-819 vekayü arasında ve Phrantz.es. Bonnlab., s. 85). Arap müverrihleri hükümdar olmadan evvel giriş ile boğulmak istenmiş olduğunu ve Bizans tarihçileri de kardeşlerinden korkarak, yay yapan bir girişçinin yanında çirak olduğunu yazıyorlar. Sonradan bir çok garp müverrihleri de Çelebi Mehmed "i Kiri lakabı ile zikretmişlerdir. (Gibbons, Türkçe trc. Ragib Hulusi, s. 26.). Bu lakabın doğrusunun onun mücadeleleri dolayısı ile "Güreşçi" demek olduğu ve yukarıda gösterildiği gibi, bir lakabın da Sultan Çelebi veya Çelebi sultan olduğu anlaşılmalıdır (bu hususta bkz. Tahrir defteri, nr. 453, s. 50; Neşri, Tarih, nşr. T.T.K., s. 350)". Biz bu iki tür okunuş şekline, Makrîzî genellikle kef harfinin üzerine ötre koyarak Güreşçi biçiminde yazdığından ve metinler arasında bütünlüğü sağlamak için Güreşçi'yi tercih ediyor ve o şekliyle kullanıyoruz.

C. rv,s. 159, y. 813Ü./1410-11.

Emîr Süleyman b. Osman'ın, kardeşi Çelebiyi [Musa Çelebi] Eflak ülkesinde muhasara ettiği ve yine kardeşi Muhammed Güreşçi'nin [Meluned Çelebi] Anadolu memleketine oğlu Murat'ı vali tayin ettiği. İbn Karamarın, İbn Genniyatım memleketini muhasara ederek yaktığı ve İbn Dulkadir'in de Elbistan da ziraatı men ettiği haberleri geldi.

C.IV.s. 162,y. 813İl./1410-11.

Bu ayda (Zilka'de=Şubat-Mart) Osmanlı sultanının elçileri Haleb'e geldi.

C. IV, s. 171, y. 813h./1410-11.

E mir Süleyman b. Bayezid b. Osman öldürüldü. Kardeşi Musa Anadolu ülkesine (el-Cezire er-Rûmiyye) ve civarına hakim oldu. Muhammed b. Osman Rumca'da Bursa denilen Yeşil Köy'e ve civarına hakim oldu.

C. IV, s. 173, y. 814h./1411-12.

Karaman hâkimi el-Emîr Nâsireddîn Muhammed b. el-Emîr Alaaddin b. Karaman ve Ucât sahibi el-Emîr Musa Çelebi b. el-Emîr Bayezid b. Murad Han İbn Orhan (Azman)²⁷ b. Osmancık [idi.]

C. IV, s. 179, y. 814h./1411-12.

-Bursa hâkimi olan- Musa Çelebi b. Bayezid b. Osman'ın, kardeşi Süleyman'ı katlettiği ve bütün topraklarını aldığı sonra da diğer kardeşi Güreşçi'nin üzejine doğru yürümeye niyetlendiği haberi geldi.

C. IV, s. 190, y. 814h./1411-12.

Bu ayda (Şaban=Kasım-Aralık) Güreşçi b. Bayezid b. Murad b. Orhan b. Osmancık ile kardeşi Musa Çelebi arasında anlaşmazlık çıktı ve Muhammed Güreşçi. kardeşi Musa Çelebi'y° Bizans (Kostantiniyye) topraklarında yenildi.

C. IV, s. 200,y. 814h./1411-12.

Bu yılda Emîr Musa b. Osman İstanbul'u (Kostantiniyye) kuşattı ve oradan bir çok memleketi feth ederek bol miktarda ganimet ele geçirdi ve Hıristiyan birliğini bozdu.

²⁷ Burada her zaman Osman'dan önce Orhan diye geçen isim herhalde basım hatası sonucunda Azman olarak yazılmıştır.

C. IV, s. 204 y. 815h./1412-13.

Anadolu Memleketi'nin geri kalan kısmının sultanı el-Emîr Musa Çelebi b. Bayezid Hondgâr b. Murad Han b, Orhan b. Osmancık idi.

C. IV, s. 253, y. 815h./1412-13.

Bu yılda Emîr Musa b. Osman Hristiyanlar'm ülkesine girdi, oraları yaktı, esir aldı ve (tir çok şey] ele geçirdi. Sonra döndüğünde İstanbul hâkimiyle [Manuel İL Palaiologos], kardeşi Muhammed b. Osmairm kendisine karşı olduklarını gördü. Emirler de O'mı destekledi. [Böylece] onların arasında büyük harpler oldu.

C. IV, s.275,y. 816İ1./1413-14.

Bu yılda Emîr Muhammed b. Osman kardeşi Musa'yı katlettikten sonra Bursa'ya sahip oldu. Yine aynı yılda Emîr Muluunmed b. Karaman Bursa şehrine saldırdı ve orayı yakarak kalesini kuşattı ve hatta az kalsın ele geçirecekti. [Fakat] Emîr Musa'ma katledildiği kendisine bildirildiğinde memleketine gitti,

C. IV, s. 299, y. 818İ1./1415-16.

Osmanlı sultanı Muhammed Güreşçi b. Hondgâr Bayezid b. Murad Han b. Orhan b. Osmancık idi. O, Emîr Muhammed Beg b. Karaman'i [ele geçirmek] istediği için Bizans (Kostanüm'yye) topraklarından dönmüştü. Bunun üzerine Karamanoğulları devletinin idarecileri ('Ayañ) de O'na kaçmıştı. İbn Karaman ise [bu sırada] el-Versak²⁸ topraklarına sığındı ve kendini orada savundu²⁰.

C. IV, s. 310,y.-818h./1415-16.

Muhammed Beg Güreşçi b. Osman'ın Konya hâkimi Muhammed b. Karaman ile savaştığı, O "mı yendiği ve İbn Karaman'm elinde yalnızca Konyanın kaldığı, geri kalan topraklarının çoğunu ise Muhammed Güreşçi b. Osman'ın aldığı haberi geldi.

C. IV, s. 339,y. 818h./1415-16.

Bu yılda Mustafa b. Osman İstanbul'dan Eflak'a geçti ve Muhammed Güreşçi bundan rahatsız oldu.

²⁸ Versak, Türk oymaklarından birisinin ismidir. Bkz. Faruk Sümer, *Oğuzlar*, İstanbul; 1980, s. fi 14.

²³ t. H. Uzunçarşılı, kitabında Karaman sererini anlatırken yukarıdaki bölümü Makrîzî'den aynen alıp tercüme ederek kullanmıştır. Ayrıca, Karaman seferinin TSFuoini takvimlerde 817,818 ve 819 senelerinde (1414-1416) (Nur-ı Osmaniye nüshası ve Osman Turan neşri olan ve T. T. K. tarafından bastırılan takvim s. 20 ve 56) olduğunun görüldüğünü belirtmiştir. Bkz. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*. C. I, s. 353.

C. IV, s. 366, y. 819h./1416-17.

Bu ayda (Şaban=Eylül-Ekim) Bursa hâkimi Süleyman b. Bayezid b. Osman'ın armağanları geldi. O'nun elçisi misafir evine (Dâr ed-Diyâfe) yerleştirildi. Sonra armağanları kabul edildi ve O'na armağan hıazırlanması için emir çıkarıldı.

C. IV, s. 369, y. 819h./141fi-17.

Bu ayda (Şevval-Kasım-Aralık) Osmanlı sultanı Muhammed Güreşçi b. Bayezid b. Osman, Kastamonu Hâkimi İsfendiyar b. Bayezid ile savaşmak üzere harekele geçti ve O'nu Sinop adasında³⁰, aralarında kendi ismine hutbe okutacağı ve para bastıracağına dair anlaşma oluncaya dek kuşatma altında tuttu ve daha sonra serbest bıraktı³¹. İsfendiyâr Kastamonu'ya döndüğünde, Muhammed Güreşçi adına hutbe okuttu. Fakat veziri Hondsalâr Ali kendisi için inşa edilen camide O'nun ismine hutbe okunmasına muvafakat etmedi. Böylece o camide İsfendiyâr adına hutbe okundu, geri kalan camilerde ise Muhammed Güreşçi adına hutbe okundu ki bu durum -yani aynı anda aynı şehirde iki sultan adına hutbe okutulması - çok garip idi.

C. IV, s. 375, y. 819h./1416-17.

Bu yılda İbn Osman ile Hıristiyanlar arasında büyük harpler oldu, Hıristiyanlar [İbn Osman'ın] oniki gemisini ele geçirdiler ve Müslümanlardan dörtbin kişi öldürdüler.

C. IV, s. 384-385. y. 820İ1./1417-18.

Bu ayın dördünde (Safer=23 Mart) Sultan [Şeyh el-Mahmüdi] Kahire dışından, geri kalan askerler ile Suriye'ye doğru yola çıktı. O'nunla birlikte halife, başkadılar, (Kudâl el-Kudâl)³² ve içinde bulunduğumuz yılda gelen elçiler, yani, Kara Yusuf'un elçisi, Süleyman b. Osman'ın elçisi, Erzincan hâkimi Pir Ömer'in ve İbn Ramazan'ın elçisi vardı.

C. JV.S.403, y. 820İ1./1417-18.

Sultan, [Muhammed b. Karaman'm elçileri arasında bulunan kadı] Muslihîddîn'i emretti. O'da geldi. Sultanla konuştu ve O'na Osmanlı sultam Süleyman b. Bayezid b. Osman'ın mektubunu takdim etti.

³¹¹ Makrîzî, aslında bir yarını ada olan Sinob'u burada Sinob adası olarak ifade etmiştir.

³¹ İ. H. Uzunçarşılı, eserinin Candar Beyleri ile münasebet bölümünde yukarıdaki metni Makrîzî'den çevirerek kullanmış ve bu muharebe ile ilgili Osmanlı tarihlerinde herhangi bir bilgiye rastlanmadığını belirtmiştir. Bkz. *Osmanlı Tarihi*. C. I, s. 357.

² Fâümîler ile Eyyûbîler'ini bir çok teşkilatına varis olan Meirdüklerde en yüksek dinî sîfata sahip olan ve şer'i kaza ile hukuki işlere bakan Kadı el-Kudât, Dâr el-Adl'de örfî kazaya memur Bacibler'in yanında, mezhebi ile alakalı davaları ru'yet etmek suretiyle, hal-ı faslederdi. Bkz. Şehabeddin Takındağ, *a.g.e.*, s. 147.

C. IV, s. 431, y. 820h./1417-18.

Bu yılda Osmanlı sultanı İbn Osman, Konya'ya saldırdı ve Muhammed b. Karaman'ı kuşattı. Fakat Onu ve askerlerim neredeyse yok edecek çok şiddetli bir sel felaketine inanız kaldıkları için şehri terk etti.

C. IV, s. 490, y. 822h./1419.

Anadolu memleketinde güneşin tutulduğu günde [meydana gelen] şiddetli zelzele ile ilgili haberler geldi. Zelzelenin şiddetinden Erzincan (Erzcnkan) şehrinin yansı ve çok sayıda insan helak oldu. Yine Bizans (Kostanüniyye) binalarından bir çoğu yıkıldı. İbn Osman da Bursa'da yeni bir saray ve bir kaç dükkan inşa ettirmişti. Fakat bunlar ve çevresindekiler de yıkıldı. Ayrıca hiçbirisi sağ kalmayacak şekilde bir çok canlı da yok oldu. Avrupa (Frenk) ülkelerinden olan Giril (Akıtuş) ve Venedik'te (el-Bundikiyye) veba salgını o kadar yayıldı ki iki [şehir] boşaldı. Avrupalılar'ın Osmanlı sultanı İbn Osman ile savaşmak için bir araya geldiklerinin haberi geldi.

C. IV, s. 519, y. 823h./1420.

Errîr Kockâr³³ el-Kerdemî. Osmanlı sultan İbn Osman'a gitmek üzere elçi olarak hazırlandı. Götüreceği mektup İbn Karaman'm yakalanması ve tutuklanması [ile ilgili mevzuları] içeriyordu.

C. IV, s. 522, y. 823h./1420.

Bu ayın yirmi seki zinde (Safer=15 Mart) Dâr el-Adi'deki Eyvan'da huzura kabul gerçekleşti ve Osmanlı sultanı Muhammed Güreççi b. Osman'ın elçileri ve hediyeleri takdim edildiler,

C. IV, s. 524, y. 823h./1420.

[Sultan] bu ayın yedisinde (Rabi'ül-Ewel= 23 Mart) Peşembeyi Cuma'ya bağlayan gecede adet olduğu üzere peygamberin doğum yıldönümü do)ayısı ile tören düzenledi. Devlet adamlarının., ilim adamlarının, kadınların, emirlerin. İbn Osman'ın elçilerinin. İbn FenarTnin hazır bulunduğu muazzam bir geceydi.

C. IV, s. 548, y. 824İ1./1421.

Osmanlı sultanı, Muhammed Güreççi b. Hondgâr Bayezid b. Osman idi.

C. IV, s. 599, y. 824İ1./1421.

Osmanlı sultanı Gıyaseddîn Ebif 1-Feth Muhammed Güreççi b. Bayezid b. Murad b. Orhan b. Osman, Bursa'da vefat etti. Kendisinden sonraki Osmanlı sultanı ise oğlu

³³ Koçkar isminin okunuşuyla ilgili bfcz. J. Sauvaget *a.g.im.* s. 52.

Hongâr Murad Çelebi (Şelebi)³⁴ Muhammed Güreşçi b. Bayezıd Hondgâr oldu. Bu da Receb ayında C=Temmuz-Ağustos) idi.

C. IV, s. 625, y. 825hV 1421-22.

Bu ayda (Zilhicce=Kasun-Aralık) Bursa şeluinün yakınında iki kale halkı arasında çarpışmalar oldu. Bu kalelerden birisi Anadolu ülkesi Müslümanlarına diğeri de Hirisüyanlara ait idi. Çarpışmalar günlerce, hatta bazı geceler bile sürdü ve bazen Hıristiyan kalesinden gelen bağışmalar Müslümanların yüreklerini hoptatacak şekildeydi. Müslümanlar bir sabah uyandıklarında Hıristiyan kalesindeki bütün insanların ve hayvanlarını helali olduğunu gördüler ve kaledeki herşeyi kolaylıkla teslim aldılar.

C. IV, s. 625-626, y. 825h./1421-22.

Murad b. Muhammed Güreşçi b. Osman, Receb ayında (=Haziran-Temmuz) Bursa'dan İstanbul'a -yani Kostantmiyye'ye- gitmek üzere yola çıkıp Şaban ayının ilk günü (=21 Temmuz 1422) oraya ulaştı ve oradaki ağaçların büyük bölümünü kesti. Sonra şehire yiyecek girmesini tamamen menetti. Ramazan ayının üçünde Cuma günü (=21 Ağustos Cuma 1422) günü olan çarpışma dışında herhangi bir olay olmadı. Bu çarpışma şehir halkı ile hücum edenler arasında çok şiddetli bir şekilde sürdü. Tam bu sırada Muhammed Beg b. Karamanın memleketinde olan kardeşi Mustafa geldi. Sonra Murad'n askerleri O"a muhalefet etti ve onlar yüzellibü kişiden azala azala yaklaşık yirmibü kişi kaldılar. Mustafa İstanbul'a iltica etti. Murad, Yaklaşık bir ay daha orada kaldı ve [daha sonra] askerlerinin kendisine muhalefet etmesinden dolayı aciz duruma düştü³⁵.

C. IV, s. 634, y. 826h./1422-23.

Bu ayda (RebiHil-Ahir^Mart-Nisan) Mustafa b. Osman İstanbul'dan İznik'e geçti ve orayı bir müddet kuşattıktan sonra ele geçirdi. [Bunun üzerine] kardeşi Murad

³⁴ Arap alfabesinde ç harfi olmadığı için bu isini Makrîzî tarafından Şelebi şeklinde yazılmıştır.
³⁵ İstanbul'un I). Murad tarafından kuşatılmasını anlattın yukarıdaki metin, İ. H. Uzunçarşılı tarafından eserinin "İstanbul'un Muhasarası" isimli bölümünde ayrıntılı oUtrak biraz farklı bir şekilde anlatılmaktadır. Bu metinle ilgili olarak bizim için önemli olan Uzunçarşılı'nın aynı sayının 2 numaralı notunda yazdıklarıdır; "İstanbul'un II. Murad tarafından yapılan bu muhasarası hakkında bizim tarihlerimizdeki bilgi, Küçük Mustafa Çelebi vakıası içinde yarımlı satırdan ibare olup bu hususta Rûm ve ve ecnebi tarihlerinde malumat vardır." Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi isimli eserinde Makrîzî'nin Kitâb es-Sulûk'unu kaynak olarak kullanmış ve zaman zaman alınlılar yapmıştır. Ancak her nasılsa yukarıda tercüme ederek verdiğimiz İstanbul'un kuşatılması ile ilgili bölümü gözden kaçırmış ve yukarıdaki notta da belirttiği gibi bizim Ulnhlerimide ayrıntılı bilgi olmadığından Rûm ve ecnebi tarihlerinden faydalanmıştır. Bizim yukarıda verdiğimiz metin ise Uzunçarşılı'nın Rûm ve ecnebi tarihlerinden faydalanarak yazdığı söylediği bölümle bazı küçük ayrıntılar hariç olmak kaydıyla büyük oranda benzerlik göstermektedir. Bkz. İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. I, s. 389-390.

askerleriyle O'mm üzerine yürüdü. O'nunla savaştı ve savaşı kazanarak [Mustafa'yı] öldürdü. Sonra Bursa'ya döndü- Böylece bu meseleden kurtulmuş oldu.

C. IV, s. 656, y. 827h./1423-24.

Bu ayın yirmialtısmda (Muharrem=30 Aralık) Bursa hükümdarı Murad b. Osman'ın elçileri armağanlar ile birlikte geldi.

C. IV, s. 747-748, y. 830İ1./1426-27.

Bu ayda (Şcwal=Tcmmuz> Ağustos) Anadolu ülkesinden Bursa hükümdarı Murad b. Muhammed b. Güreşçi b. Bayezid b. Osman'ın, Ankeros³⁶ -Hıristiyan Rûmlar'dan bir grup- muharebesi için asker topladığı ve savaştığı sonra askerlerinden bir çoğunun öldürüldüğü ve hezimete uğradığı haberi geldi.

C. IV, s. 776, y. 831İ1./1427-28.

Bu ayın yirmidokuzunda (Cemadi"el-Âlür=25 Nisan) Bursa'daki Osmanlı sultanı Murad Bcg b. Güreşçi Muhammed b. Bayezid'm elçileri mektup ve armağanlar ile birlikte geldiler. Sultan, askerlerine, O'ulan karşılamlarını emrederek, buraya gelmelerinden dolayı törenler tertip etti. Osmanlı Melikleri [şehzadeleri] ile ilgili haberler geldi; Osmanlı sultanı Hondgâr Bayezid b. Murad b. Osman geride dört erkek evlat bırakmıştı. Bunlarda en büyüğü Süleyman olmak üzere Muhammed, İsa ve Musa'dır. Süleyman sultan oldu ve İstanbul (Kostantmiyye) topraklannda.ii Edime ve Gelibolu'ya yerleşti. Kardeşi İsa ise Bursa şehrinde ikamet etti, daha sonra savaştılar ve İsa öldürüldü. Süleyman, babasının memleketine sahip çıktı. [Bunun sonucunda] kardeşi Musa Süleyman'ın üzerine yürüdü ve O'nunla savaştı. Süleyman öldürüldü. Süleyman'dan sonra, Musa Edirne topraklarına hâkim oldu. Bursa'ya yerleşmiş olan kardeşi Muhammed Güreşçi'yle savaştı ve bu savaşta Musa öldürüldü. Muhammed Güreşçi ölünceye dek Osmanlı sultanı olarak kaldı ve O'ndan sonra yerine oğlu Murad Beg b. Muhammed Güreşçi geçti.

C. IV, s. 821-822, y. 833h./1429-30.

Anadolu ülkesinden Bursa şetirinde veba salgınının kötü bir şekilde olduğu ve hergün ölenlerin sayısının binbeşyüz kişiyi aşığı haberi geldi.

C.TV, s. 880. y.836h./U32-33.

[Bu yıl] Osmanlı sultanı Murad b. Muhammed Güreşçi b. Osman idi.

³⁶ Bu kelime muhtemelen daha önce geçen Akiros isminin faiklî şekilde yazılmış şeklidir. Bu kelimenin okunuşu ile ilgili olanık bkz. not. 12.

C. IV, s. 957, y. 839h./1435-36.

İskender b. Kara Yusuf Akşehir'e indi. Akşehir valisi O'nun hizmetine girdi. Fakat sonra Ahmet Cuki'ye (?), İskender'in kendisiyle birlikte olduğunu bilsin diye gizlice haber gönderdi. Bunun üzerine İskender hiç bir şeyin farkına varmadı ve askerlerin ani baskım ile [karşılaştı]. Ancak beraberindeki bir grupla kaçabildi. Cuki O'nunla birlikte olan her şeyi ganimet olarak aldı ve döndü. İskender. Osmanlı sultanı Murad b. Muhammed Güreşçi b. Osman'a gitmek istediği için ona doğru yöneldi. Tokat'a ulaştığında oranın hâkimi Erkoç, İskender'in geldiğini öğrendi diye Murad'a durumu bildirdi. Bunun üzerine [Osmanlı sultanı] O'na çok sayıda elbiseler, cariyeler, köleler, hayvanlar ve onbin dinar gönderdi. Tskender ve beraberindekiler İse Tokat'a çok kötü muamele yaparak orayı harab ederek her şeyi çaldılar. Neticede Erkoç ile İskender arasında tartışmalar olduğu için Erkoç Murad'a mektup yazıp ülkesindeki tahribatı ve hırsızlıkları O'na bildirmek zorunda kaldı. Bu [haber Murad'a] çok dokundu ve hediyelerin geri gönderilmesi için emir verdi. [Sonra] asker göndererek İbn Karaman ile diğerlerine İskender'e karşı savaşılması ve O'nun oradan uzaklaştırılması için mektup yazdı. Sonuçta İskender Fırat ülkelerine doğru giderek, onlardan kaçtı.

C. TV, s. 959, y. 839İl./1435-36,

Bu ayda (Rebrül-Evvel=Eylül-Ekim) Anadolu memleketinden Bursa şehrinde veba salgınının arttığı, şehirde ve civarında yaklaşık dört ay devam ettiği haberi geldi.

C. IV, s. 991, y. 840h./1436-37.

Anadolu memleketinin Müslüman hükümdarı, Bursa ve Gelibolu hâkimi Hondgâr Murad b. Muhammed b. Güreççi b. Yıldırım Bayezid b. Murad b. Orhan b. Erden Ali b. Osman b. Süleyman b. Osman idi.

C. IV, s. 997-998, y. 840ı71436-37.

Bu ayın beşinci günü, Pazar'ı Pazartesiye bağlayan gecede. (Rebi'ül-Evvel=7 Eylül Pazartesi) Kal'al ül-Cebel'de ikamet ediyor olan Süleyman b, Orhan Beg b. Muhammed Güreşçi b. Osman ve kız kardeşi Şehzade ve bereberindekiler kayboldular. Bu. Sullan [Barsbay'ın] oğlu el-Cemâli'nin hizmetinde bulunan Süleymandı. O'nunla ilgili haber şöyle idi; Anadolu memleketinden Bursa ve diğer yerlerin sahibi olan Osmanlı sultanı Murad b. Güreşçi, kardeşi Orhan Beg'i yakaladı ve gözlerine mil çekerek O'nu bir müddet hapsedti. Hapishanedeyken O'nun hizmetinde bulunan kölelerinden birisinin ismi Doğan'di. O gizlice hapishaneye [Orhan] için tebdil-i kıyafet içinde bir carie soku. [Bu carie] Orhan'dan bu çocuğu ve diğerini [Dünyaya gelirdi]. Köle, Orhan ölünceye dek bu çocukları sır olarak sakladı. [Ve sonra] bu köle ismi Süleyman ve kardeşi Şehzade olan bu İki çocuğu ve annelerini alarak Haleb şehrine kaçtı. Sullan otuzallı [yani 836İl./1432-1433] senesinde Haleb'e gelinceye kadar orada ikamet eltiler. Sonra sultanın huzuruna çıkarıldılar. Sultan onlara ihsanda bulundu ve Haleb kalesine yerleştirdi. Sultan onları sonra Kahire'ye gönderdi. [Kahire'de] onlan Kal'at ül-Cebel'de bulunan Kaat'es-Sâhib olarak bilinen yere yerleştirdi. Onlara elbise

verdi ve Kahire'de yürürlükte olan dirhemden her ay yirmiiki bin dirhem **tahsis** etti. Onların Kahire'ye inmesini yasaklamadı. [Bu sırada] Sultan, Süleyman b. Orhan'a oğlu el-Cemâli'ye hizmet etme görevini verdi. Böylece sultanın oğlu ala bindiğinde O da O'nunla biniyordu ve Süleyman'ın gözetimi altında oluyordu. [Hatta] istediği zaman sultanın oğlunun evinde yatabiliyordu. [Bu durum Süleyman ve beraberindekileri kayboluncaya kadar [devam etli]³⁷.

C.IV.s. 1001.y. 840h./1436-37.

Bu ayda (Cemâdi'el-Ewel=Kasım-Arahk) Osmanlı sultanı Murad b. Muhammed Güreşçi b. Bayezid b. Osman'ın elçisi armağanlar ile geldi.

C. IV, s. 1064, y. 841İ1./1437-38.

El-Emîr Süleyman b. Orhan Beg b. Muhammed Güreşçi b. Osman [bu yılda] öldü. Dedesi Muhammed Güreşçi Anadolu memleketinin hükümdarı idi. Amcası Osmanlı sultanı Murad b. Muhammed Güreşçi, babası Orhan Beg'i tutuklatıp O'nu ölünceye dek hapsedmişti. Süleyman doğduktan sonra babasının kölesi O'nun kaçırarak [Memlûk] sultanı el-Eşref Barsbay'a gitti. Barsbay O'na iyi davrandı ve O'nu büyüttü. Sonra babasının kölesi Anadolu memleketine gitmek istediği için O'nu kaçırdı. Fakat Barsbay tarafından yakalandı ve hapsedildi. Barsbay daha sonra O'nu serbest bıraktı ve kız kardeşi Şehzade ile evlendi.

C. IV, s. 1112, y. 842İ1./1438-39.

Bu ayda (Ramazan=Şubat-Mar) İskenderiyeden, Kalalon taifesinin, Anadolu sahillerine ve Suriye sahillerine gitmek için, oniki gemi inşa ettirdiği ve Osmanlı sultanı Murad b. Osman'ın yüz gemi inşa ettirdiği haberi geldi.

C. IV, s. 1189, y. 843h./1439-40.

Bu ayın onaltısında (Zilka'de=19 Nisan) Osmanlı sultanı Hondgâr Murad b. Muhammed Güreşçi b. Bayezid b. Osman'ın elçisi geldi.

³⁷ Yukarıda anıttığımız mesele ile ilgili geniş bilgi için bkz. İ. H. Uzunçarşılı, "Memlûk Sultanları Yunna İltica Etmış Olan Osmanlı Hanedanına Mensup Şehzadeler". *Bellekten* C. XVII, S. 68, Ankara 1953, s. 522-529.

Cüneyt Kanat

EK

C. III, s. 574, y. 760h./1358-59.

وقدم سار ابن عثمان ملك برصا، فأنزله بالميدان الكبير نخط موردة
الخبس.

C. III, s. 749, y. 793h./1390-91.

وقدم البريد بنزول خوندكار أنى يزيد بن عثمان ملك الروم إلى قيصرية
وأخذها.

C. ffl, s. 763, y. 794h713yi-92.

وفيه سار الأمير حسن الكججكنى.
أنى يزيد بن عثمان.

C. III, s. 790, y. 795fi./1392-93.

وفيه قدمت رسل أنى يزيد بيك، ابن مراد بيك، بن عثمان، متحملك
الروم، مع الأمير حسام الدين حسن الكججكنى، بهدية سنوية، منها باز أبيض،
وسأل الرسل تجوين طبيب من أطباء القاهرة إلى ابن عثمان ليداويه من مرض
به
الأد

C. III, s. 813, y. 796h./1393-94.

وفيه سار ÜUx- Ü^P ^1 J--j SJAÜH Ji

C. III, s. 817, y. 796h./1393-94.

و
وأنه ينتظن ما يرد عليه ليعتمده.

C. IH, s. 865, y. 798h/1395-96.

ومات النقیه صَنَد شاه الخنئی ، رسول متملك الروم خوند كار أن یزید
ابن مراد بك بن عثمان ، بالقاهرة

C III, s. 873-74, y. 799/1396-97.

وفي تاسع عشر قدم الأمير طولو من على شاه من بلاد الروم ، وقد
توجه فی الرسالة إلى خوند كار ابن عثمان ، وأخبر بأنه واقع الأكروس :
وقدر منهم بقناهم كثيرة : وقتل خلائق لا تحصى ، وأن شمس الدين محمد
ابن الخزرى لحن بأبن عثمان : فبالغ في إكرامه ، وجعل له فی اليوم مائة
وخمسين دراهم لثقة .

وكان من خبره أنه لما فر من القاهرة ركب البحر من الإسكندرية إلى
أنطاكية في ثلاثة أيام يريد اللحاق بأبن عثمان : X îyl *zi شق القراءات
رجلا من الروم يقال له حاجي مؤمن ، صار من عطاء أصحاب ابن عثمان ،
فأكرمه متوى أنطاكية : وبعث به إلى برصا - دار ملك ابن عثمان - من
بلاد [الروم] : فلقاه أهل برصا ، ودخل على ابن عثمان : فأكرمه وأجرى
عليه المرتب المذكور : وقاد إليه تسعة أروس من الخيل وعدة مماليك وجواري :
وصار يعد من العطاء .

وورد الخبر أيضا بأن الوزير عبد الرحيم بن أبي شاكِر فر من
دمشق : وصار من بيروه i! - Ji عثمان : فأكرمه : وأجرى عليه
في اليوم خمسين درهما :

C. III, s. 879, y. 799h./1396-97.

وفي ثالث عشرينه قدمت رسل ابن عثمان متملك ال I_M إلى ساحل بولاق
فخرج إليهم الخناجب بالخيول السلطانية حتى ركبوها إلى حين أنزلوا بدار
أعدت .
وفي سابعة قدم رسل ابن عثمان هدية مرسلهم .

C IH, s. 1109, y. 805h./1402-03.

[ومات] خوندكار أبو يزيد بن الأمير مراد [ابن] الأمير أوره خان
ابن الأمير عثمان ملك بلاد الروم . وهو في الأمر عند تمرلنگ في ذي القعدة.

C. IV, s. 142, y. 813tk/1410-II.

وقبه اقتل أمير سليمان بن خوندكار في: * J. ٨١٠-١١١٠ رر خان بن عثمان
مع أخيه موسى جلبي ووزمه، ففر موسى إلى أطلاق : فحصره سليمان . وكان
أخوهما كرشجي مقيماً برصا :

C.IV,s. 159, y. 813h./1410-U.

وورد الخبر بأن الأمير سلمان بن عثمان حصر أخاه جلبي ببلاد أطلاق .
وأن أخاه محمد كرشجي ولى ابنه مراد للبلاد الرومية . وأن ابن قومان حاصر
بلاد ابن كرتيمان وأحرقها . وأن ابن دغاغر منع من الزرع بأبلستين .

C. IV, s. 162, y. 813h./1410-II.

٧٧٦ قدم رسل ابن عثمان متملك الروم إلى حلب .

C.IV.s. 171, y. «13h71410-U.

وقتل الأمير سلمان بن بايزيد بن عثمان : وملك أخوه موسى الجسزيرة
الريزية وأعمالها . وملك محمد بن عثمان القرية الخضراء وأعمالها، وهي يقال
لها برصا بالرومية :

C. IV, s. 173, y. 814h71411-12.

و صاحب بلاد قسمرمان الأمير ناصر الدين
و صاحب أجات الأمير موسى جلبي بن الأمير أبي يزيد بن مراد خسان
ابن أرمان بن عثمان جتي .

C IV, s. 299, y.818hV1415-16.

وتمتلك الروم محمد كرشجي
ابن خردكازا، از... بيك... اورخان بن عثمان بن علي بن علي . وكان قد
عدلي [من] بر قسطنطينية بريد الأمير محمد بك ابن قرمان ، ففر إليه أعيان
دولة ابن قرمان . فلذلك أكثر ! J's -' -v s> -1- رسق ، وامتنع بها :

C. IV, s. 31ü, y. 818h71415-16.

وقدم الخبر بأن محمد بك كرشجي بن عثمان حارب [الأمير] محمد
ابن قرمان صاحب قونية -ج- . وأخذ له بلاداً كثيرة . بحيث لم يبق بينه
سوى قونية .

CIV, s. 339, y. 818h./1415-16.

وفيها عدى مصطفى بن عثمان من اسطنبول إلى أطلاق . فاضطرب الأمير
محمد كرشجي .

C. IV, s. 366, y. 819lu/14 İti-17.

C. IV, s. 369, y. 819hJ1416-17.

وعاد اسفنديار إلى قسطنطينية . وخطب باسم محمد كرشجي ،
وزيره خواند سالار على إقامة الخطبة بالجامع الذي أنشأه محمد ، وصار يخطب
فيه باسم ملكة اسفنديار . وخطب اسفنديار في بقية جوامع قسطنطينية باسم
محمد كرشجي . وهذا من غريب ما وقع أن يخطب في مدينة واحدة باسم
ملكين في وقت واحد .

C.IV,s.375,y.819h./1416-17.

J JJ \ I. I*JIP -şty şf^ JHI «W* C/) *y. " ^ ^ ^ V*J
مآلات

C. IV, s. 384-385, y. S20h7i417-18.

في رابعه استقر السلطان بالمسير من ظاهر القاهرة ببقية العساكر
يريد الف. u. l. *—uj 1 üJJ^i j SUsil âl^i j . ومعنه من القصاد الواردین
في السنة الخالصة قاصد قرايرسقف : وقاصد سليمان بن عثمان ، وقاصد
بیر عسمر صاحب أرزنكان . وقاصد ابن رمضان .

C. P/, s. 403, y. H2QhJ1417-18.

و أمر مصالح الدين ، فوج ...
أبي يزيد بن عثمان ، صاحب ...

C. IV, s. 431, y. 820h./1417-18.

وفيه نزل ابن عثمان صاحب برصا على قونيا . وحاصر محمد بن قرمان .
فدمه سيل عظيم . كذا أن هلكه وعساكره . فرحل عنها .

C. IV, s. 490,y.822h./1419.

وقدم الخبر بخروج زلزله عظيمة ببلاد الروم ، حدثت يوم كدف
الشمس . حصد منها قمر نصف مدينة أرزنكان . هلك فيها عظم كثير . وأهدم
من مبان القسطنطينية عني كثير . وكان ابن عثمان قد بنى في برصا قيسارية ،
وعدة حراقت : حصد بها وبما حولها ؛ فهلك خلق كثير . لم يسلم منهم
أحد . وأن الوباء عم أهل إقريطش والبندقية من بلاد الفرنج : حتى خلنا .
وأن الفرنج قد اجتمعوا لخراب ابن عثمان متملك برصا .

C.rV,s.519,y.823h/1420.

وجہز الأمير قجقار [القردي] رسولاً إلى ابن عثمان ممتلك برصا ، وعلى
يدہ کتاب يتضمن القبض علی ابن قرمان واعتقاله .

C. IV, s. 522, y. 823h/1420.

وفي ثامن عشره محلت i.-^ J'z^Ni JIQJ JÜÜ s-lj; برسل الأمير
محمد کرشچی بن عثمان صاحب برصا رهنديه .

C. IV, s. 524, y. 823h/ 1420.

وفي ليلة الجمعة سابعه عمل [الذوالد] الذ
وحضر الأمراء والنقضاء ومشايخ العلم وأهل الدولة : ورسول ابن عثمان ؛
وابن التمرى . وكان وقتاً جليلاً .

C. IV, s. 548, y. 824h/1421.

ابن خوندكار بايزيد بن مراد بن عثمان .

C. IV, s. 599, y. 824h/1421.

ومات ممتلك بلاد الروم بمدينة برصا ، غياث الدين أبو الفتح محمد
کرشچی بن بايزيد j: مراد بن أرخان بن عثمان . وملك برصا بعده ابنه
خوندكار مراد شای محمد کرشچی بن بايزيد [خوندكار ، وذلك في شهر رجب :

C. IV, s. 625, y. 825h71421-22İ

وفيهما كانت حروب بلاد الروم
في أحدهما طائفة من الروم المسلمين
فامتدت الحرب أياما. حتى كان بعض الليال : إذا هم بصيحة من حصن
التصاري : كادت تتخلع منها قلوب المسلمين . فلما أصبحوا إذا بجميع من
في الحصن من التصاري قد هلكوا هم ودوابهم : فقتلوا ما في الحصن
بلا مانع :

C IV, s. 625-626, y. 825hJI 421-22.

وفيهما سار مراد بن محمد كرشجي بن عثمان في شهر رجب من برصا
إلى اصطبلبول - وهي قسطنطينية - ونزل عليها أول شعبان . وقطاع عامة
أشجارها . ومنع عنها الميرة . حتى فرغ شهر رمضان من غير حرب . سوى
مرة واحدة في يوم الجمعة ثالث رمضان . فإنه زحف على المدينة فكان بينه
وبين أهلها حرب شديدة : فتخلى عنه عسكره . وبينها هو في ذلك إذ جاءه
أخوه مصطفى . وكان في ملكة محمد بالك بن قرمان : فتفرق عن مراد عسكره ،
وكانوا نحو مائة وخمسين ألفا . حتى بقي في زهاء عشرين ألفا . وانسجأ مصطفى
إلى اصطبلبول . وواقف مراد نحو شهر . وقد عجز عنه مراد مخالفة [عسكره]
عليه .

C. IV, s. 634, y. 826hJ1422-23.

وفيه عدى مصطفى بن عثمان من اصطبلبول
حاصرها مدة ، فسار إليه أخوه مراد بعساكره وقائمه . فظفر به وقتله ، وعاد
إلى برصا ، وقد صفنا له الخبر .

C. IV, s. 656, y. 827h. 1423-24.

وفي سادس عشر .

C. IV, s. 747-748, y. 830h./1426-27.

في أثناء
صاحب برصا من بلاد الروم ، جمع لخاربة الأتكرس - من طوائف الروم
المتصرة - وواقهم . فقتلوا عدة من عسكره . وهزموه .

C, IV, s. 776, y. 831h/1427-28.

وفي تسع
ابن كرشجي
وأركب العسكر إلى القاهم : ومن خبر ماروك الروم أن خوندكار بايزيد بن مراد
ابن عثمان ترك أربعة أولاد : سلمان وهو أكبرهم ، ومحمدا ، وعيسى ،
وموسى . فقام بالأمر سلمان ، وأقام بهر قسطنطينية في مدينة أدرة وكالي بولي ،
وقام أخوه عيسى بمدينة برصا . وخاربا ، فقتل عيسى ، واستبد سلمان
بمملكة أبيه : فقتل عليه أخوه موسى وخاربه . فقتل سلمان : وملك بعده موسى
بهر أدرة . وقام برصا أخوه محمد كرشجي وقتله ، فقتل موسى ،
واستبد بالمملكة حتى مات فقام [* . t . ^] : ابنه مراد بك بن محمد كرشجي .

C. IV, s. 821-822, y. 833h./1429-30.

وقدم الخبر بشناعة الطاعون بمدينة برصا من بلاد الروم . وأنه زاد عدد
من يموت بها في كل يوم على ألف وخمسة إنسان .

C. IV, s. 880, y.835t./1432-33.

وملك الروم مراد بن محمد كرشجي بن عثمان .

C. IV, s. 937, y. 839i)71435-36,

وأما اسكندر بن قرا يوسف فإنه نزل [على] آتشهر . فقام متوليا بخدمة ،
وبعث في السير يعرف أحمد جوكي به : فلم يشهر إلا وقد طرقة للعسكر بغتة ،
ففر في جماعة : وغنم جوكي U jIT . * j . jic-j : jT اسكندر . ^ jil «
على ملك الروم مراد بن محمد كرشجي بن عثمان : حتى نزل توقات t i «

حلب، وأقادوا V~{~ OiliUI f~^~ [J 1 ~~~^~ ست وثلاثين ، وقف
 يسما إليه ، فأكرمهم وأنزلهم بتلعة حلب ، ثم سيرهم إلى القاهرة وأسكنهم في
 الدار التي كانت قاعة الصاحب من قلعة الحبل . وكساهم ، ورتب لهم في كل شهر
 اثنين وعشرين ألف درهم من معاملة
 القاهرة . وأضاف ، هذا الصبي سليمان بن الجاهلي ، وولده جلال بن جلال ،
 فكان ركب معه إذا ركب ، ويظل بين يديه ، ويبيت - إذا شاء عنده -
 إلى أن فقدوا .

C. IV, s. 1001, y. 840hJ/1436-37.

فيه قدمت رسل مراد بن محمد كرشجي بن بايزيد بن عثمان ملك الروم ،
 بهدية .

C. IV, s. 1064, y. 841h./1437-38.

ومات الأمير سليمان بن أورخان بك بن محمد كرشجي بن عثمان .
 ملك جده محمد كرشجي بلاد الروم . وقبض عنه مراد بن [محمد]
 كرشجي ملك الروم على أبيه أورخان بك ، وحبسه حتى مات . وقد ولد
 سليمان ففر به *ك V ، حتى قدم على السلطان [الأشرف برسباي]
 فأكرمه وورثه . ثم فر به مملوك أبيه : ريد بلاد الروم ، فقبض عليه [برسباي]
 وحبسه ، [ثم أفرج عنه] ، وتزوج السلطان بأخته شاه زاده .

C. IV, s. U12, y. 842h./1438-39.

وفيه قدم الخبر من الإسكندرية بأن طائفة القطلان عمروا إني عشر
 غراباً ، لتسير في البحر نحو سواحل التـ z~ - z~ - z~ . وأن مراد
 ابن عثمان ملك الروم عمر مائة غراب . وأن متملك الكرسي من الفرنج مات .

C. IV, s. 1189, y. 843hJ/ 1439-40.

وفي سادس عشره قدمت
 كرشجي بن بايزيد بن عثمان .